

Ukraińskie Towarzystwo Historyczne w Polsce

Program

IV Międzynarodowej Konferencji Naukowej

**„Ukraińcy i ich sąsiedzi na przestrzeni
wieków: polityka, gospodarka, religia,
kultura i życie codzienne”**

Przemyśl, Dom Ukraiński, 15–17 września 2023 r.

PATRONAT HONOROWY
Konsul Honorowy Ukrainy w Przemyślu
Aleksander BACZYK

Komit t Naukowy Konferencji:

prof. dr hab. Bohdan Halczak – przewodniczący
prof. dr hab. Igor Hałagida – zast pca przewodniczącego
prof. dr hab. Jarosław Syrnyk – zast pca przewodniczącego
prof. dr hab. Ro cisław Źerelik
prof. dr hab. Marek Melnyk
dr hab. Roman Wysocki
dr Grzegorz Kuprianowicz

Komit t Organizacyjny Konferencji:

prof. dr hab. Roman Drozd – przewodniczący
dr Mariusz Humecki – zast pca przewodniczącego
dr Witold Bobryk
Jarosław Wujcik
Igor Hork w – sekretarz

15 września 2023 (piątek)

Przyjazd uczestników, zakwaterowanie.

16 września 2023 (sobota)

godz. 8.00-8.30 – rejestracja uczestników – Dom Ukraiński, ul. Kościuszki 5

godz. 8.30-8.50 – uroczyste otwarcie konferencji (Dom Ukraiński, Aula 1 - teatralna)

godz. 9.00-15.00 – obrady w sekcjach wg określonych w programie wątków tematycznych

17 września 2023 r. (niedziela)

8.00, 11.00 – Liturgia Boska w greckokatolickim Soborze Metropolitalnym pw. św. Jana Chrzciciela (*ul. Katedralna 1*)

9.00 – Liturgia Boska w prawosławnej cerkwi polowej pw. Narodzenia Bogurodzicy (*ul. Mariacka 4A*)

7.00, 8.30, 10.00 – Msza Święta w rzymskokatolickiej Bazylice Archikatedralnej pw. św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny (*ul. Zamkowa 3*)

Wyjazd uczestników konferencji.

PROGRAM

16 września 2023 r. (sobota)

Sekcja 1

AKCJA „Wisła”

Każdy z uczestników obrad ma do dyspozycji 15 minut. Może przeznaczyć je w całości na swe wystąpienie, lub umożliwić publiczności zadawanie pytań, albo podzielenie się uwagami na temat omawianej problematyki. Ostateczną decyzję w kwestii przydziału czasu dla referenta podejmuje prowadzący obrady.

Prowadzący: prof. dr hab. Bohdan Halczak

9.00-9.15 – prof. dr hab.¹ Jarosław Syrnyk (Uniwersytet Wrocławski – Polska),

Akcja „Wisła”: o czym jeszcze nie wiemy i o co nawet nie pytamy?

9.20-9.35 – prof. dr hab. Jan Pisuliński (Uniwersytet Rzeszowski - Polska),

Wojskowy aspekt Akcji „Wisła”

9.40-9.55 – prof. dr hab. Roman Drozd (Uniwersytet Pomorski w Słupsku - Polska)

Wysiedleńczy aspekt Akcji „Wisła”

¹ W niniejszym programie wykazano stanowiska i tytuły naukowe wg typologii stosowanej w Polsce.

10.00-10.15 – prof. dr hab. Bohdan Halczak (Uniwersytet Zielonogórski - Polska)

Polskie prawo w 1947 r. wobec Akcji „Wisła”

10.20-10.35 – dr Dawid Michalski (Uniwersytet Gdański - Polska)

Prawo międzynarodowe a Akcja „Wisła”

10.55-11.00 – dr Kazimierz Persak (Instytut Studiów Politycznych PAN - Polska)

Klasyfikacja prawna Akcji „Wisła”

11.15-11.35 – przerwa na kawę

11.40-11.55 – prof. dr hab. Igor Hałagida (Uniwersytet Gdański - Polska)

Ekonomiczne aspekty Akcji „Wisła”

12.00-12.15 – prof. dr hab. Marek Melnyk (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski – Polska)

Etyczne aspekty Akcji „Wisła”

12.20-12.35 – dr hab. Roman Wysocki, prof. UMCS (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie – Polska)

Represyjny aspekt Akcji „Wisła”

12.55-13.10 – dr Grzegorz Kuprianowicz (Podlaski Instytut Naukowy - Підляський науковий інститут - Polska)

Reakcja Cerkwi Prawosławnej na Akcję „Wisła”

13.15-13.30 – dr Olga Kich Masłej (Uniwersytet Jagielloński - Polska)

Sytuacja ukraińskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce po Akcji „Wisła”

13.35-13.55 – mgr Alina Bacic (Uniwersytet Pomorski w Słupsku - Polska)

Charakterystyka sotni UPA „Udarnyk – 3” pod dowództwem Wasyla Szyszkańca ps. „Bir”

14.00-14.15 – dr Halyna Shcherba (Lwowski Uniwersytet Państwowy im. I. Franki – Ukraina)

Ukraińsko-polskie przesiedlenia w latach 1944-1948 w aspekcie socjologicznym

14.20-14.35 – dr hab. Tetiana Kołodyńska (Katolicki Uniwersytet Lubelski - Polska)

Ukraińskie Nadsanie – historia i współczesność

14.35-15.00 Dyskusja plenarna

15.30-16.30 – Obiad (Restauracja „Melduję Posłusznie”, ul. Dworskiego 11)

17.00. Wręczenie medali Ukraińskiego Towarzystwa Historycznego w Polsce „Сторож пам’яті” oraz wieczór autorski - spotkanie z prof. dr. hab. Igozem Hałagidą, związanym z Uniwersytetem Gdańskim, autorem licznych monografii poświęconych relacjom ukraińsko-polskim w XX stuleciu. Temat spotkania: **"Pamiętać o każdym człowieku..."** **Ukraińskie straty osobowe konfliktu polsko-ukraińskiego 1939-1947 (w granicach Polski powojennej)** (Dom Ukraiński, Sala Teatralna).

19.00 – Uroczysta kolacja (Restauracja „Melduję Posłusznie”, ul. Dworskiego 11)

Sekcja 2

WOJNA ROSYJSKO-UKRAIŃSA 2014-2023

Każdy z uczestników obrad ma do dyspozycji 15 minut. Może przeznaczyć je w całości na swe wystąpienie, lub umożliwić publiczności zadawanie pytań, albo podzielenie się uwagami na temat omawianej problematyki.

Ostateczną decyzję w kwestii przydziału czasu dla referenta podejmuje prowadzący obrady.

Prowadzący: dr hab. Robert Kuśnierz, prof. UP

9.00-9.15 – dr hab. Robert Kuśnierz, prof. UP (Uniwersytet Pomorski w Słupsku - Polska)

Rosyjskie antypolskie manipulacje historią po inwazji na Ukrainę w 2022 r.

9.20-9.35 – prof. dr hab. Jarosław Moklak (Uniwersytet Jagielloński - Polska)

Nauka w służbie wojny. Kilka pytań w sprawie źródeł do historii Ukrainy i Rosji

9.40-9.55 – prof. dr hab. Alla Atamanenko (Uniwersytet Państwowy „Akademia Ostrowska” - Ukraina)

Ukraińscy emigranci w Polsce po wybuchu pełnoskalowej wojny ukraińsko-rosyjskiej: perspektywy dla obu państw

10.00-10.15 – prof. dr hab. Serhiy Adamovych (Przykarpacki Uniwersytet Państwowy im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku – Ukraina)

Lotnicze bombardowanie Teatru Dramatycznego w Mariupolu w dniu 16 marca 2022 r. w świetle relacji świadków i odkrytej dokumentacji

10.20-10.35 – doc. dr Władysław Strutyński, (Czerniowiecki Uniwersytet Państwowy im. J. Fed'kowycza – Ukraina)

Postawy grup narodowościowych regionu czerniowieckiego wobec wojny rosyjsko-ukraińskiej: deklaracje i realna działalność

10.40-10.55 – dr inż. Hanna Hrehorowicz-Gaber (Politechnika Krakowska - Polska)

Współpraca polsko-ukraińska przeciwko działaniom wojennym w pracach dydaktycznych uczelni technicznych

11.00-11.35 – przerwa na kawę

11.40–11.55 – dr Natalia Petrova (Odeski Uniwersytet Państwowy im. I. I. Miecznikowa - Ukraina); **Anastasiia Streltsova-Nikolenko** (Związek Polaków w Ukrainie Oddział im. A. Mickiewicza w Odessie – Ukraina)

Polacy w Siłach Zbrojnych Ukrainy podczas wojny rosyjsko-ukraińskiej. Problem dualizmu identyfikacji etnicznych

12.00-12.15 – prof. dr hab. Yuriy Makar (Czerniowiecki Uniwersytet Państwowy im. Jurija Fed'kowycza – Ukraina)

„Specjalna operacja wojskowa” Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie: przyczyny i charakter

12.20-12.35 – doc. dr hab. Vitaliy Makar (Czerniowiecki Uniwersytet Państwowy im. Jurija Fed'kowycza – Ukraina)

Zjawisko uchodźstwa z Ukrainy na skutek pełnoskalowej agresji Federacji Rosyjskiej

12.40-15.00 – dyskusja plenarna

15.30-16.30 – Obiad (Restauracja „Melduję Posłusznie”, ul. Dworskiego 11)

17.00. Wręczenie medali Ukraińskiego Towarzystwa Historycznego w Polsce „Сторож пам'яті” oraz wieczór autorski - spotkanie z prof. dr. hab. Igozem Hałagidą, związanym z Uniwersytetem Gdańskim, autorem licznych monografii poświęconych relacjom ukraińsko-polskim w XX stuleciu. Temat spotkania: **"Pamiętać o każdym człowieku..."** **Ukraińskie straty osobowe konfliktu polsko-ukraińskiego 1939-1947 (w granicach Polski powojennej)** (Dom Ukraiński, Sala Teatralna).

19.00 – Uroczysta kolacja (Restauracja „Melduję Posłusznie”, ul. Dworskiego 11)

Sekcja 3

RELACJE POLSKO-UKRAIŃSKIE

Każdy z uczestników obrad ma do dyspozycji 15 minut. Może przeznaczyć je w całości na swe wystąpienie, lub umożliwić publiczności zadawanie pytań, albo podzielenie się uwagami na temat omawianej problematyki. Ostateczną decyzję w kwestii przydziału czasu dla referenta podejmuje prowadzący obrady.

Prowadząca: prof. dr hab. Olha Morozova

9.00-9.15 – prof. dr hab. Tadeusz Srogosz (Uniwersytet im. Jana Długosza w Częstochowie - Polska)

Rzeź humańska w 1768 roku w historiografii polskiej i ukraińskiej

9.20-9.35 – prof. dr hab. Olha Kovalevska (Instytut Historii Ukrainy Narodowej Akademii Nauk Ukrainy)

Dzieje rodu Platerów w kontekście badań naukowców z Łotwy, Polski i Ukrainy

9.40-9.55 – prof. dr hab. Olha Morozova (Uniwersytet Państwowy im. B. Chmielnickiego w Czerkasach – Ukraina)

Wiera Giedroyć (1870-1932) – przedstawicielka znamienitego litewskiego rodu książęcego

10.00.-10.15 – dr Olena Syniavska (Odeski Uniwersytet Państwowy im. I. I. Miecznikowa - Ukraina)

Rola Kroniki Jana Długosza w badaniach historiograficznych nad dziejami Odessy

10.20-10.35 – dr Marianna Movna (Lwowska Naukowa Biblioteka Państwowa im. W. Stefanyka – Ukraina)

Życie mieszkańców Przemyśla na przełomie XIX i XX stulecia w świetle polskich i ukraińskich przewodników turystycznych

10.40-10.55 – doc. dr Natalia Mysak (Instytut Ukrainoznawstwa im. I. Kypriakewycza Ukraińskiej Akademii Nauk – Ukraina)

Imperium vs naród. Wpływ wychowania obywatelskiego i narodowego na formowanie tożsamości narodowej młodzieży galicyjskiej na przełomie XIX i XX stulecia

11.00-11.15 – dr Renata Wiaderna-Kuśnierz (Uniwersytet pomorski w Słupsku - Polska)

Reforma prawa wyborczego do austriackiej Rady Państwa przełomu XIX i XX wieku w przemówieniach Leona hr. Pińskiego

11.15-11.35 Przerwa na kawę

Polacy i Ukraińcy w USSR

Prowadzący: prof. dr hab. Evhen Sinkevych

11.40-11.55 – prof. dr hab. Evhen Sinkevych (Uniwersytet Państwowy im. B. Chmielnickiego w Czerkasach – Ukraina)

Polska mniejszość narodowa w USRR w okresie polityki „ukorzenienia” (1921-1929)

12.00-12.15 – prof. dr hab. Volodymyr Serhiychuk (Kijowski Uniwersytet Państwowy im. T. Szewczenki – Ukraina)

Polskie ofiary Hołodomoru w Ukrainie w latach 1932-1933

12.20-12.35 – dr Natalia Petrova (Odeski Uniwersytet Państwowy im. I. I. Miecznikowa - Ukraina); **Anastasiia Streltsova-Nikolenko** (Związek Polaków w Ukrainie Oddział im. A. Mickiewicza w Odessie - Ukraina)

Represje polityczne władzy radzieckiej przeciwko Polakom w Odessie – operacja NKWD Rozkaz Nr 00485

12.40-12.55 – dr Piotr Olechowski (Ośrodek Badań nad Totalitaryzmami Instytutu Pileckiego/Instytut Strat Wojennych im. J. Karskiego w Warszawie - Polska)

Ukraińcy jako świadkowie w śledztwach kryminalnych przeciwko Polakom w ramach „Operacji Polskiej” 1937-1938 na terenie centralnych obwodów USRR

13.00-13.15 – mgr Przemysław Mirosław Pazder (Uniwersytet Pomorski w Słupsku)

Polska historiografia Hołodomoru 1932-1933

Polacy i Ukraińcy w II Rzeczypospolitej

Prowadzący: prof. dr hab. Mykoła Kucherepa

13.20-13.35 – prof. dr hab. Mykoła Kucherepa (Wołyński Uniwersytet Państwowy im. Ł. Ukrainki – Ukraina)

Walka o ukrainizację Cerkwi Prawosławnej na Wołyniu w latach 1921-1939

13.40-13.55 – Inna Neroda (Wołyński Uniwersytet Państwowy im. Ł. Ukrainki – Ukraina)

Parcelacja majątków Ukraińskiej Autokefalicznej Cerkwi Prawosławnej w Polsce w pierwszej połowie lat dwudziestych XX stulecia

14.00-14.15 – dr Witold Bobryk (Instytut Badań nad Dziedzictwem Kulturowym Europy – Polska)

Na pograniczu trzech województw. Ludność greckokatolicka i prawosławna na terenie powiatów: hrubieszowskiego, sokalskiego i włodzimierskiego w świetle spisu powszechnego z 1921 roku

14.20-14.35 – dr Sofiia Stepaniuk (Wołyński Uniwersytet Państwowy im. Ł. Ukrainki – Ukraina)

Wołyński Teatr Ukraiński Mykoły Pewnoho (1928-1939)

14.40-14.55 – dr Joanna Bobula (Uniwersytet Jagielloński – Polska)

Po sąsiedzku – ukraiński i polski teatr na Wołyniu w okresie międzywojennym (1921-1939)

15.00-15.15 – dyskusja plenarna

15.30-16.30 – Obiad (Restauracja „Melduję Posłusznie”, ul. Dworskiego 11)

17.00. Wręczenie medali Ukraińskiego Towarzystwa Historycznego w Polsce „Сторож пам'яті” oraz wieczór autorski - spotkanie z prof. dr. hab. Igozem Hałagidą, związanym z Uniwersytetem Gdańskim, autorem licznych monografii poświęconych relacjom ukraińsko-polskim w XX stuleciu. Temat spotkania: "Pamiętać o każdym człowieku..." Ukraińskie straty osobowe konfliktu polsko-ukraińskiego 1939-1947 (w granicach Polski powojennej) (Dom Ukraiński, Sala Teatralna).

19.00 – Uroczysta kolacja (Restauracja „Melduję Posłuszenie”, ul. Dworskiego 11)

Sekcja 4

RELACJE UKRAIŃCÓW Z INNYMI NARODAMI

Każdy z uczestników obrad ma do dyspozycji 15 minut. Może przeznaczyć je w całości na swe wystąpienie, lub umożliwić publiczności zadawanie pytań, albo podzielenie się uwagami na temat omawianej problematyki. Ostateczną decyzję w kwestii przydziału czasu dla referenta podejmuje prowadzący obrady.

Relacje ukraińsko-rosyjskie

Prowadzący: prof. dr hab. Oleksandr Dobrzanskiy

9.00-9.15 – dr hab. Viktoria Voloshenko (Państwowy Uniwersytet Transportu w Kijowie - Ukraina/Uniwersytet Gdański - Polska)

Nauczanie chłopów czytania w języku ukraińskim: strategie ukraińskich intelektualistów wobec polityki cenzorskiej Rosji carskiej w latach 1876-1905

Relacje ukraińsko-polsko-niemiecko-żydowskie

Prowadzący: prof. dr hab. Oleksandr Dobrzanskiy

9.20-9.35 – dr hab. Halyna Bodnar (Lwowski Uniwersytet Państwowy im. I. Franki – Ukraina)

Obraz Holokaustu we Lwowie w dokumentacji Lwowskiej Rady Miejskiej w latach 1944-1945

Relacje ukraińsko-słowacko-czeskie

Prowadzący: prof. dr hab. Oleksandr Dobrzhanskiy

9.40-9.55 – prof. dr hab. Jan Rychlik (Zakład Historii Wydziału Pedagogicznego Technicznego Uniwersytetu w Libercu; Zakład Historii Czech Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Karola w Pradze – Czechy),

Przyłączenie Rusi Zakarpackiej do Republiki Czechosłowackiej (1918-1920)

10.00-10.15 – dr Vlastimil Ondrák (Zakład Historii Czech Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Karola w Pradze – Czechy),

Czechosłowacki wywiad i kontrwywiad wojskowy w akcjach przeciw ukraińskiemu podziemi w latach 1945-1946

Relacje ukraińsko-rumuńsko-mołdawsko-węgierskie

Prowadzący: prof. dr hab. Oleksandr Dobrzhanskiy

10.20-10.35 – prof. dr hab. Oleksandr Dobrzhanskiy (Czerniowiecki Uniwersytet Państwowy im. J. Fed'kowycza – Ukraina)

Lider rumuńskich demokratów Aurel Onciul i jego relacje z przedstawicielami ukraińskiego ruchu narodowego na Bukowinie na początku XX w.

10.40-10.55 – prof. dr hab. Lilla Tsyganenko (Izmailski Państwowy Uniwersytet Humanistyczny – Ukraina)

Radziecka polityka „ukierunkowanej migracji” w południowej Besarabii i zmiany w etnicznej strukturze ludności regionu w latach 1944-1953

11.00-11.35 – przerwa na kawę

11.40-11.55 – dr hab. Uliana Movna (Instytut Ludoznawstwa Ukraińskiej Akademii Nauk - Ukraina)

Rola woskowej świecy w obrzędowości pogrzebowych w północnej Mołdawii

12.00-12.15 – dr Volodymyr Pipash (Przewodniczący Zakarpackiego Oddziału Ogólnoukraińskiego Towarzystwa „Proswita” im. T. Szewczenki - Ukraina)

Kształtowanie się tożsamości słowiańsko-rusko-ukraińskiej na Zakarpaciu od VI do XXI stulecia

Sekcja 5

RELACJE MIĘDZYKULTUROWE

Każdy z uczestników obrad ma do dyspozycji 15 minut. Może przeznaczyć je w całości na swe wystąpienie, lub umożliwić publiczności zadawanie pytań, albo podzielenie się uwagami na temat omawianej problematyki. Ostateczną decyzję w kwestii przydziału czasu dla referenta podejmuje prowadzący obrady.

Prowadząca: dr Olga Gaidai

12.20-12.35 – dr Olga Gaidai (Uniwersytet Warszawski / Archiwum Państwowe w Piotrkowie Trybunalskim – Polska),

Warunki bytowe i higiena na Prawobrzeżnej Ukrainie w świetle poglądów epidemiologicznych doktora Karola Heintza

12.40-12.55 – Anton Huz (Uniwersytet Gdański - Polska)

Powstanie katolickiej kaplicy w Sumach (przełom XIX i XX w.) – aspekt prawny i finansowo-administracyjny

13.00-13.15 – dr Olga Gold (Université d'Aix-Marseille – Francja)

Sekularyzacja w państwie wielowyznaniowym: analiza porównawcza w Ukrainie i we Francji

13.20-13.35 - mgr inż. Alicja Hrehorowicz Nowak (Politechnika Krakowska)

Kryteria atrakcyjności przestrzeni miejskiej na wybranych przykładach

13.50-14.05 - dr inż. Jakub Błachut (Politechnika Krakowska)

Wybrane przykłady przestrzeni publicznej w aglomeracjach miejskich w Polsce i Ukrainie

14.10-15.00 – dyskusja plenarna

15.30-16.30 – Obiad (Restauracja „Melduję Posłusznie”, ul. Dworskiego 11)

17.00. Wręczenie medali Ukraińskiego Towarzystwa Historycznego w Polsce „Сторож пам’яті” oraz wieczór autorski - spotkanie z prof. dr. hab. Igozem Hałagidą, związanym z Uniwersytetem Gdańskim, autorem licznych monografii poświęconych relacjom ukraińsko-polskim w XX stuleciu. Temat spotkania: **"Pamiętać o każdym człowieku..."**
Ukraińskie straty osobowe konfliktu polsko-ukraińskiego 1939-1947 (w granicach Polski powojennej) (Dom Ukraiński, Sala Teatralna).

19.00 – Uroczysta kolacja (Restauracja „Melduję Posłusznie”, ul. Dworskiego 11)

17 września 2023 r. (niedziela)

8.00, 11.00 – Liturgia Boska w greckokatolickim soborze metropolitalnym św. Jana Chrzciciela (*ul. Katedralna 1*)

9.00 – Liturgia Boska w prawosławnej cerkwi polowej pw. Narodzenia Bogurodzicy (*ul. Mariacka 4A*)

7.00, 8.30, 10.00 – Msza Święta w rzymskokatolickiej Bazylice Archikatedralnej pw. św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny (*ul. Zamkowa 3*)

Wyjazd uczestników konferencji.

Panorama historyczna Przemyśla. Od lewej strony: pojezuicki Kościół Garnizonowy (obecnie Katedra Greckokatolicka), Katedra Greckokatolicka (pierwotnie i obecnie Kościół Ojców Karmelitów) i Ruski (Ukraiński) Instytut dla Dziewcząt (ul. Tatarska) z charakterystyczną, rozebraną po wojnie, banią nad kaplicą (obecnie budynek mieszkalny).

Współpraca:

Związek Ukraińców w Polsce

Дом Український в Премислі
Український «Народний дім» у Перемишлі

Patronat Honorowy:

Konsul Honorowy Ukrainy w Przemyślu
Aleksander BACZYK

Patronat medialny:

Наше Слово

